
Ostreżnik, st. 1, gm. Janów, woj. śląskie, AZP 89-51/1

Informator Archeologiczny : badania 34, 247-248

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania archeologiczne przeprowadzono na międzymurzu południowym olsztyńskiego zamku. Ich celem była potrzeba ustalenia danych odnośnie do budowy i stanu zachowania późnośredniowiecznego muru obronnego, na którym częściowo jest posadowiony budynek nazywany „magazynem solnym”. Mur obronny, na którym opiera się południowa ściana budynku, ma zniszczone lico ceglane. W wielu miejscach powypadały poszczególne partie muru oraz wykruszyła się zaprawa między ceglami. Prace wykopaliskowe prowadzono pod kątem przewidywanego remontu budynku „magazynu solnego” i muru obronnego.

Wykop o wymiarach 4 x 2,50 m założono w maksymalnie dostępnym miejscu, tj. w odległości 173 cm od przypory i 710 cm od wschodniego narożnika muru obronnego. Zgodnie z wyznaczonym celem badań w wykopie odkryto fundamenty muru obronnego. Zbudowano go z różnej wielkości głazów narzutowych ułożonych warstwami. Szczeliny między nimi były wypełnione mniejszymi kamieniami i gruzem ceglany. Całość połączono zaprawą wapienną. Fundament ma kamienną odsadzkę o szerokości 30-50 cm, zarejestrowaną na głębokości 85-90 cm od powierzchni wykopu. Posadowiono go w warstwie szaro-zielonkawego iłu do głębokości 320 cm w narożniku północno-wschodnim i 350 cm w narożniku północno-zachodnim.

W wykopie zarejestrowano następujące warstwy kulturowe: 1) czarno-brunatna próchnica o miąższości 5-20 cm bez zabytków; 2) szaro-żółta glina przemieszana z drobnym gruzem ceglany o miąższości 10-60 cm; 3) gruzowiskowo-zasyypiskowa przemieszana z brunatną ziemią, zaprawą, kamieniami o miąższości 130-230 cm. Zawierała fragmenty ceramiki późnośredniowiecznej i nowożytniej, fragmenty kości zwierzęcych. Ostatnią, czwartą warstwę stanowił szaro-zielonkawy ił o miąższości około 130 cm. Strop warstwy o miąższości 80-120 cm był przemieszany z drobnym gruzem ceglany, węgielkami drzewnymi i zawierał nieliczne fragmenty ceramiki późnośredniowiecznej. Poniżej warstwa była jałowa.

Przeprowadzone badania archeologiczne pozwoliły określić budowę, posadowienie i stan zachowania odkrytego fundamentu. Fundament muru obronnego wzniesiono podobnie jak pozostałe mury w końcu XIV i na początku XV w. W układzie warstw dochodzących do fundamentu widoczne są ślady użytkowania terenu na przestrzeni od XIV po koniec lat 90. XX w. Odkryte 2 pierwsze warstwy należy wiązać z końcem lat 90. XX w. Przeprowadzono wówczas remont budynku znajdującego w pewnej odległości od muru obronnego, a teren wokół uporządkowano, obsadzając niskopienną roślinnością. Warstwa trzecia o największej miąższości, która zawierała dużą ilość gruzu ceglano i zaprawy pochodzi z XIX w. Związana jest najpewniej z licznymi naprawami lica ceglano muru obronnego i remontem budynku „magazynu solnego”. W czasie dokonywania napraw ceglano muru odsłaniano najpewniej częściowo kamienny fundament. Celem tego zabiegu było skucie rozwarstwiającego się muru i uzupełnienie jego lica nową cegłą (starego lub już nowego typu), nierzadko łącząc go na cement. Czwarta warstwa jest ściśle związana z okresem budowy zewnętrznych umocnień obronnych przypadającym na koniec XIV i początek XV w.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie i u WKZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

OSTRĘŻNIK, st. 1,
gm. Janów, woj. śląskie,
AZP 89-51/1

- zamek średniowieczny

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone od 1 do 30 sierpnia pod kierunkiem dr. Stanisława Kołodziejewskiego (Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Częstochowie). Finansowane przez Instytut Filozoficzno-Historyczny WSP w Częstochowie, Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Gminę Janów, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Przebadano powierzchnię 0,15 ara. Pierwszy sezon badań.

XIV-wieczny zamek w stanie ruiny jest poddawany permanentnej penetracji przez tzw. poszukiwaczy skarbów. Badania w 2000 r. miały na celu sprawdzenie dzikiego wkopu przy północnym murze części wschodniej zamku, rozpoznanie stratygrafii, odsłonięcie lica muru magistralnego. Założono 2 wykopy (oznaczone nr 1/2000 i 2/2000), z których wykop 1/2000 obejmował zasięgiem rabunkowy wkop (oznaczony jako A/2000). W obu wykopach stwierdzono bardzo słabo rozbudowaną stratyografię. Podstawową warstwą eksplorowaną był piaszczysty, słabo zgliniony utwór z dużą liczbą kamieni pochodzących z destrukcji muru. Mury zamku w części przyziemia zostały wzniesione z mało starannie obrobionych bloków kamiennych, łączonych niezbyt mocną zaprawą wapienną. W trakcie badań pozyskano około 200 fragmentów ceramiki, kilka gwoździ, fragment prawdopodobnie ostrza siekiery. Niestety nie dają one możliwości precyzyjnych ustaleń dotyczących chronologii, a jedynie umieścić w szerokich ramach chronologicznych obejmujących cały XIV w., co nie pozwala na wysnucie bardziej dokładnych wniosków odnośnie do początków budowy obiektu, a tym samym stwierdzenie słuszności zgłaszanych do tej pory hipotez dotyczących fundatora zamku.

Badania będą kontynuowane.

OŚWIĘCIM – Stare Miasto,
st. 13, gm. *loco*, woj. małopolskie,
AZP 103-49/9

- miasto lokowane około połowy XIII w.

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w lipcu przez mgr Marianę Myszkę (autor sprawozdania, Pracownia Archeologiczna, Kraków). Finansowane przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Oświęcimiu. Czwarty sezon badań. Przebadano powierzchnię około 230 m².

Ratownicze badania archeologiczne zostały przeprowadzone w wykopach instalacyjnych na ul. Jagiełły oraz w południowo-zachodniej części Rynku, wykonywanych w związku z zakładaniem sieci ciepłowniczej na terenie Starego Miasta.

W południowej części Rynku osiągnięto na kilkumetrowym odcinku strop calcowej gliny, który przebiegał 80-90 cm poniżej obecnej nawierzchni asfaltowej. Na długości około 10 m zachował się na głębokości 80 cm również humus naturalny. Nad nim występowały późnośredniowieczne warstwy kulturowe, zawierające spaleniznę i bryłki polepy, które pochodzą ze zniszczonej drewnianej zabudowy przyrynkowej.

Na ul. Jagiełły występowały na głębokości 80–100 cm zbutwiałe szczątki drewna, które są pozostałością dranic i pojedynczych belek, leżących poprzecznie do osi ulicy. Przypuszczalnie stanowiły one dawną nawierzchnię ulicy, która prowadziła na południe, do traktu biegnącego wzdłuż Soły. Na podstawie ceramiki warstwy zawierające szczątki drewna można datować na okres późnośredniowieczny.

Wyżej, na głębokości 60-70 cm, stwierdzono występowanie warstw ubitej ziemi z gliną, które na podstawie ceramiki mogą być datowane na XV-XVI w. Zawierały one dużą ilość otoczków rzecznych, które stanowiły utwardzenie nawierzchni ulicy. Interpretację tych warstw jako nawierzchni ulicy potwierdzają znaleziska licznych podków żelaznych i kawałków obręczy.

W północnej części ulicy, u jej wylotu na Rynek bruk z otoczków został ułożony na podsypce żółtego piasku.

Kontrolowano również wykopy instalacyjne wykonywane na tyłach zabudowań klasztoru Serafitek; nie stwierdzono w nich występowania historycznych nawarstwień.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się w Muzeum w Oświęcimiu. Badania będą kontynuowane.

Piskorzówek, st. 14, gm.
Domaniów, woj. dolnośląskie

patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu